

Polačko Jozef

Doctor of Political sciences, Doctor of Theology, Doctor of Ethics
College of International Business ISM Slovakia in Prešov
1 Duchnovičovo námestie
Prešov 080 01, Slovak Republic
admin@ismpo.sk

ANDREI MARGA :
RELATIVISM AND ITS CONSEQUENCES. RELATI-
VISMUL SI CONSECINTELE SALE.

Andrei Marga patrí medzi veľmi známe osobnosti v Rumunsku nie len vďaka svojej odbornej a publikačnej činnosti, ale aj svojej účasti v politickom živote a rôznych funkciách v exekutive. Je tiež nositeľom významných medzinárodných vyznamenaní za svoju vedeckú činnosť. V rámci svojho diela sa venuje rozličným aspektom filozofie, vrátane jej metodológie, pričom osobitnú pozornosť venuje niektorým špecifickým smerom a autorom. Jedným z týchto smerov je aj relativizmus, ktorému venuje okrem iných publikácií aj svoju knihu s osobitným zameraním na jeho dopady. Kniha je v rámci jedného vydania zostavená v bilingválnej forme v rumunskom a anglickom jazyku. Ide o neobvyklé, ale zároveň zaujímavé riešenie, ktoré môže byť prínosom aj z hľadiska jazykovej výuky na odbornej úrovni v špecifickej filozofickej terminológii. Prvá časť knihy sa zaoberá samotnou definíciou relativizmu. V tejto časti autor využíva pomerne jednoduché definície, vymedzuje relativizmus voči iným javom, ktoré nepovažuje za totožné, akými sú napríklad pluralizmus, alebo samotná relativita. Negatívom tu môže byť pomerne málo protichodných definícií pohľadov iných autorov, ktoré nie vždy súhlasia s myšlienkovou líniou predstavenou Margom. Pozitívnou črtou je na druhej strane podrobné rozpracovanie a konceptualizácia daného pojmu nie len v teoretickej rovine, ale aj aplikačnej, pričom sa sústreďí najmä na politickú oblasť a svoje tézy ilustruje hlavne na situácii v Rumunsku po páde totalitného režimu. V tejto časti diela ide o mimoriadne prínosný pohľad aj z hľadiska slovenského prostredia, ktoré prechádzalo podobnou transformáciou, hoci určite za podstatne menej

[<http://perspectives-ism.eu>] |

dramatických okolností i dopadov. Z hľadiska celkového a komplexného uchopenia reality a stvárnenia určitej vízie v praktickom sociálnom živote ide o plne kompatibilný myšlienkový svet, ktorý však na druhej strane môže byť úplne cudzí ľuďom z odlišného politického a sociálneho prostredia. Odlišnosti vo vnímaní sociálnej i politickej reality medzi východom a západom v európskom kontexte ilustruje Marga aj na príklade myšlienok Charty 77. Historickú skúsenosť postkomunistických štátov takto chápe komplexne, nie iba v zmysle úzko rumunského pohľadu. Sociálne dopady relativizmu študuje najmä v kontexte ich odrazu v politickom živote, pričom používa pomerne univerzálny popis jednotlivých javov presne zodpovedajúci aj nášmu prostrediu. Osobitná časť knihy je venovaná pojmu demokracie i demokratizácie, práve so zreteľom na prostredie strednej Európy, ale tiež aj v komparácii so západnou časťou EÚ, najmä Nemeckom. Túto časť diela by sme mohli označiť ako prínosnú aj z politologického hľadiska, pretože obsahujú analýzu politickej transformácie v praktickej rovine a takto zameraných publikácií reflektujúcich historické zmeny v našom regióne je v odbornej literatúre ešte stále relatívny nedostatok. Okrem samotnej definície relativizmu sa autor osobitne venuje jeho typológii, pričom vyčleňuje v rámci jednotlivých kapitol fenomény kultúrneho, kognitívneho, morálneho a filozofického relativizmu. Rozoberá tiež iné spôsoby konštrukcie typológie relativizmu, pričom sa odvoláva na autorov akými sú Richard Rorty, Maurice Mandelbaum, alebo Philippa Foot. Ich pohľady konfrontuje v zaujímavom a podnetnom virtuálnom diskurze. Samotné sociálne a politické dopady relativizmu popisuje autor aj na aktuálnych globálnych javoch a trendoch, akými sú globalizácia a v rámci určitých protipohybov a reakcie aj snaha o reštauráciu univerzalistických princípov. V tomto zmysle slova je nutné pripomenúť, že Marga pomerne jednoznačne vníma relativizmus vo všeobecnosti ako negatívny trend, čo dokazuje aj návrhová časť jeho diela, v ktorej hľadá možnosti, ako napraviť dôsledky relativizmu. Nápravu nedefinuje len v sociálnej a politickej, ale aj ideovej rovine a zhromažďuje kritické argumenty namierené proti tomuto smeru v rozličných oblastiach a argumentačných rovinách. Celé dielo je napísané veľmi logickým a jasným spôsobom,

autor svoje myšlienky neukrýva do zložitých a ťažko pochopiteľných vyjadrovacích prostriedkov, ale naopak akceleruje "ťah na bránu" svojim dobre zvládnutým literárnym štýlom, ktorý na jednej strane v celom diele nestráca odbornú kvalitu, na druhej strane ani zrozumiteľnosť pre čitateľov, hoci vzhľadom na úroveň rozpracovania textov a podrobností si pre úplne správne pochopenie vyžaduje dostatočnú odbornú prípravu a aspoň základnú orientáciu v problematike. Niektoré ním uvádzané podrobnosti si tiež vyžadujú ďalšie štúdium odkazovaných literárnych zdrojov. Ako relatívne najsilnejšiu stránku celého diela by sme mohli vynímať jeho európsky a stredo európsky kontext a pohľad. Relatívne z toho hľadiska, že zároveň môže ísť aj o najslabšiu stránku diela. Autor však argumentuje o všeobecných pojmoch a filozofických trendoch v určitých historických obdobiach, ktorých odozva síce mohla byť v našom geopolitickom priestore špecifická, samotný predmet záujmu však zostáva objektívne rovnaký. Jedinou reálnou nevýhodou by tak pre čitateľov nedostatočne vzdelaných v histórii a politike nášho regiónu mohla byť faktografická neznalosť. Aj tu by sa ale dalo namietat', že uvedené príklady z prostredia strednej Európy môžu aj neznalých čitateľov skôr motivovať k oboznámeniu sa s touto časťou histórie a všetky príklady týkajúce sa či už rumunského režimu, alebo iných postkomunistických štátov sú veľmi ľahko dostupné vo veľkom množstve publikácií odborného i populárneho charakteru.

Kniha ako celok predstavuje veľmi kvalitný zdroj základných poznatkov o problematike relativizmu, vysvetľuje dôležité rozdiely v chápaní jeho rozličných typov a stáva sa tak veľmi cenným dielom pre každého, kto sa touto témou zaoberá z hľadiska štúdia, alebo základného vedeckého skúmania.